

بررسی مقایسه‌ای میزان احساس امنیت شهروندان در سال‌های ۸۴ و ۹۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۶/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۲/۹

محمدعلی خلیلی^۱، بهاره آروین^۲، حسین یوسف وند^۳، علی رحیمی^۴

از صفحه ۸۹ تا ۱۰۶

چکیده

زمینه و هدف: زمینه انجام پژوهش حاضر پروژه‌ای تحقیقاتی است که در سال ۸۴ توسط یک مرکز پژوهشی معتبر و با موضوع بررسی میزان احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی صورت گرفته است و هدف این تحقیق بررسی مقایسه‌ای میزان احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی، در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ و انجام پیمایش طولی است.

روش‌شناسی: این پژوهش با کمک گرفتن از فنون گردآوری اطلاعات رهیافت کمی (پرسشنامه) از جامعه آماری افراد بالای ۱۵ سال شهر خرم‌آباد انجام گرفته است. برای تعیین حجم نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و با کمک گرفتن از فرمول کوکران، تعداد ۳۸۳ نفر انتخاب و بین این تعداد پرسشنامه توزیع گردید و داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌ها، حاکی از تأیید فرضیه‌ها در ارتباط با کاهش جرائم و افزایش احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ است؛ به طوری که از ۲۷ جرم مورد سنجش، در ۲۵ مورد شهروندان کاهش جرائم و از ۱۸ گویه مربوط به احساس امنیت در ۱۶ گویه افزایش احساس امنیت اجتماعی در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ اعلام داشته‌اند؛ به این معنا که میزان جرائم در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ از دیدگاه شهروندان خرم‌آبادی کاهش یافته و همچنین میزان احساس امنیت اجتماعی آن‌ها در دو دوره زمانی نیز افزایش یافته است.

نتیجه‌گیری: تحلیل مقایسه‌ای بین دو تحقیق، دلالت بر وقوع تغییرات عمده در مسئله تحقیق به صورت طولی دارد.

کلیدواژه‌ها

امنیت، امنیت اجتماعی، احساس امنیت، شهر خرم‌آباد.

۱. استادیار دانشگاه تربیت مدرس

۲. استادیار دانشگاه تربیت مدرس

۳. کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس (نویسنده مسئول)، beydagh1357@gmail.com

۴. کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

به دلیل اهمیت امنیت و تحقق آن در جوامع مختلف؛ هر جامعه‌ای به فراخور امکانات و شرایط خود، نهادهایی را جهت تأمین و تحقق کامل امنیت در جامعه ایجاد کرده‌است که هر یک وظایف خاصی را در این راستا بر عهده دارند. در سنوات گذشته پیرامون امنیت، تحقیقات علمی متعددی در مراکز دانشگاهی و برخی سازمان‌ها صورت گرفته است. نتایج این تحقیقات خود می‌تواند یکی از منابع مسئله‌یابی محسوب شود.

یکی از اقدامات مؤثر پلیس در سال‌های گذشته علاوه بر اقدامات عملی، رصد کردن میزان بروز جرائم و میزان احساس امنیت شهروندان با بهره‌گیری از روش‌های علمی بوده است. انجام یک کار تحقیقاتی طولی با شرایط مشابه توسط مراکز علمی، می‌تواند به روشن شدن بیشتر مسئله و میزان تغییرات کمک کند.

در جوامع مختلف، حکومت‌ها سالانه هزینه‌های مالی و انسانی هنگفتی را صرف تأمین امنیت شهروندان کرده و تلاش می‌کنند تا با اقدامات گسترده، در قالب طرح‌های مختلف مصادیق عینی^۱ ناامنی در سطح جامعه را حذف و مناسب‌ترین بستر را برای تعاملات اجتماعی افراد فراهم کنند تا در نهایت شهروندان در تعاملات اجتماعی خود احساس امنیت بیشتری داشته باشند. امنیت عمومی، از جمله دغدغه‌های دولت‌ها و دستگاه‌های امنیتی و بنابراین، جزء جدانشدنی راهبردها و برنامه‌های کشورداری است. با این توصیف، منابع تأمین‌کننده امنیت و احساس امنیت در سطوح فوق، زمانی وظایف خود را به بهترین نحو احسن انجام خواهند داد که شناخت دقیق، کامل و درعین حال شناخت مستمری از میزان این دو مؤلفه را در جامعه خود داشته باشند و بدون رصد^۲ کردن دائمی این دو مؤلفه، نقاط قوت و ضعف خود را تشخیص نخواهند داد و در نهایت تجویز درستی در راستای اعمال مدیریت صحیح، در جامعه ارائه نخواهند داد. این تحقیق نیز تلاش دارد تا با بهره‌گیری از تحقیقات معتبر گذشته، میزان تغییرات دو متغیر میزان بروز جرائم و احساس امنیت را به صورت طولی ارزیابی و رصد کند.

بیان مسئله

اقدامات زیادی درباره روش‌ها و راه‌کارهای توسعه احساس امنیت، چه از نظر مطالعاتی و چه از نظر اجرایی شده است. احساس ناامنی، از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع معاصر، به ویژه در کشورهای پیشرفته است.

انتظار یک ملت از نظام حکومتی، تأمین و تدارک امنیت در جامعه است. حساسیت این انتظار در افکار عمومی در حدی است که یک ملت، معمولاً برای ارزیابی صلاحیت و توانایی‌های حکومت، به میزان برقراری امنیت در بستر جامعه توجه می‌کند (خادمی، ۱۳۸۷). پژوهش‌های مربوط به احساس امنیت دلالت بر مسئله‌دار بودن آن دارد. برای اثبات این مدعا می‌توان شواهد لازم را از طریق رجوع به پژوهش‌های تجربی پیشین ارائه کرد. اقدامات گسترده و عمیقی توسط سازمان‌ها و از آن جمله پلیس در ده سال اخیر در راستای ارتقای میزان احساس امنیت شهروندان صورت گرفته و همواره مدیران پلیس مدعی هستند که این اقدامات موجب کاهش جرائم و افزایش احساس امنیت شهروندان شده است. اقدامات عملی پلیس در مبارزه با جرائم در جامعه، زمانی بهترین نمود را خواهد داشت که اولاً سازمان پلیس سیر نزولی جرائم اتفاق افتاده را مشاهده و از آن مهم‌تر آحاد جامعه شاهد کاهش جرائم و در نهایت افزایش احساس امنیت در حیات اجتماعی باشند.

تمامی تلاش‌های سازمان پلیس باید منتج به این موضوع شود که آحاد مردم در حیات اجتماعی احساس امنیت کنند و اقدامات پلیس را در ارتقای امنیت اجتماعی خود تأثیرگذار بدانند؛ در غیر این صورت پلیس به هر اندازه‌ای هم که از نیروی انسانی و امکانات سازمانی استفاده کند؛ در نهایت رضایت مردم را در پی نخواهد داشت و انتظار مردم را برآورده نخواهد کرد.

با در نظر داشتن موارد فوق، حال این نکته قابل تأمل است که با وجود اقدامات گسترده پلیس در حوزه‌های تربیت نیروی انسانی متخصص و اختصاص امکانات به روز، با هدف کاهش جرائم و افزایش امنیت شهروندان از یک طرف و تأثیرگذار بودن اقدامات از دیدگاه سازمان پلیس از طرف دیگر؛ آیا اصولاً این اقدامات از دیدگاه شهروندان در یک دوره حدوداً ده ساله منجر به کاهش جرائم و افزایش احساس امنیت شده است؟

مبانی نظری

امنیت اجتماعی از دیدگاه اندیشمندان حوزه مطالعات امنیتی

بوزان و امنیت اجتماعی: امنیت اجتماعی از نگاه بوزان، به قابلیت الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب، هویت و عرف ملی مربوط است (بوزان، ۱۳۸۷: ۳۴). بوزان با تأکید بر حفظ عناصر اصلی جامعه، تحقق شرایط امن و بدون خطر را برای جامعه میسر می‌داند. بوزان امنیت اجتماعی را تنها یکی از ابعاد پنج بعدی مقوله امنیت در نظر گرفته‌است. دیگر بخش‌های این رویکرد از نظر وی عبارت‌اند از: امنیت نظامی، سیاسی، اقتصادی و زیست‌محیطی. امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ مجموعه ویژگی‌هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن، خودشان را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند یا به بیان دیگر، مربوط به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌شود که هویت اجتماعی او را سامان می‌بخشد (بوزان و ویور، ۱۹۹۷؛ به نقل از نویدنیا، ۱۳۸۲).

ویور و امنیت اجتماعی: از آنجا که ال ویور^۱ و باری بوزان به یک مکتب تعلق دارند؛ لذا نظرات مشابهی در مورد امنیت اجتماعی ارائه داده‌اند. با این تفاوت که ویور در کتاب «هویت، مهاجرت و منشور جدید امنیت در اروپا» (۱۹۹۳)، دست به مفهوم‌سازی مجدد از رهیافت پنج بعدی بوزان درباره امنیت زد. وی در کتاب هویت بیان می‌دارد: «رویکرد پنج بعدی بوزان، امروز در بافت اجتماعی غیرقابل قبول است؛ مفهوم‌سازی وی پنج بعدی نیست و تنها مشتمل بر دو بعد امنیت دولتی و امنیت اجتماعی است». ویور، «امنیت ساخته و پرداخته شده در اجتماع» را مطرح می‌کند و باز هم مانند بوزان امنیت اجتماعی را جزئی از امنیت دولتی می‌داند. مدعی وی آن است که باید از رویکردی جامعه‌شناسانه به امنیت نگریسته شود و پس از تحلیل مبانی جامعه‌شناختی امنیت، به تعریف آن همت گمارد (مک‌کین لای؛ لتیل، ۱۹۹۹؛ به نقل از افتخاری ۱۳۸۲).

امنیت اجتماعی و جامعه‌شناسی

چلبی: امنیت اجتماعی از طریق پیگیری حوادث بی‌ثبات قابل سنجش است که در ارتباط با پایگاه اجتماعی افراد، نقش‌ها و منزلت اجتماعی قابل شناخت خواهد بود (چلبی، ۱۳۷۵: ۱۰۱). سطح تحلیل امنیت اجتماعی نیز ممکن است خرد و یا کلان باشد.

چلبی در مفهوم‌سازی امنیت، آن را در چهار بعد تقسیم‌بندی می‌کند. او معتقد است: «چهار علقه افضل و عامل برای انسان وجود دارد که می‌توان آن‌ها را از هم تفکیک کرد، علقه شناختی، علقه مادی، علقه اجتماعی و علقه امنیتی». به اعتقاد چلبی چنانچه نظم اجتماعی، در جامعه‌ای بیشتر صبغه سیاسی به خود گیرد و ابعاد اجتماعی آن ضعیف شوند، به همان نسبت میزان اعتماد اجتماعی متقابل تعمیم یافته، تضعیف گشته و علقه امنیتی آن‌ها برجسته می‌گردد. در چنین نظمی افراد و گروه‌ها احساس امنیت مالی، جانی، فکری و جمعی نمی‌کنند. در چنین وضعیتی در غیاب طراوت فرهنگی و اجتماعی، انسان‌ها جهت پاسخگویی به نیازهای خود اجباراً به صورت حیوانات سیاسی با یکدیگر رابطه برقرار می‌کنند؛ رابطه‌ای که به بیان هگل، رابطه‌ای ارباب و نوکری است و ملاک حق نیز است. وی برای علقه امنیتی چهار بعد اساسی؛ امنیت مالی، امنیت جانی، امنیت جمعی و امنیت فکری قائل شده است (چلبی، ۱۳۸۴: ۷۶).

آنتونی گیدنز: گیدنز امنیت را چنین تعریف می‌کند: «امنیت را می‌توان موقعیتی خواند که در آن با یک رشته خطرهای خاص مقابله یا به حداقل رسانده شده باشد. تجربه امنیت به تعادل اعتماد و مخاطره بستگی دارد. امنیت چه به معنای بالفعل و چه به معنای تجربی آن، ممکن است به مجموعه‌هایی از آدم‌ها تا مرز امنیت جهانی یا به افراد ارتباط داشته باشد» (ثلاثی، ۱۳۷۷: ۴۴). به این ترتیب، گیدنز مصونیت در برابر خطر را امنیت تعریف کرده است. در نظر گیدنز، خطر و امنیت دو روی یک سکه را تشکیل می‌دهند؛ به گونه‌ای که وقتی روی امنیت در دست است، خطر رخت بر بسته است و بالعکس زمانی که با خطر دست و پنجه نرم می‌کنیم، امنیت مغشوش و پنهان است.

امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی عبارت است از وضعیتی که در آن مؤلفه‌ها و شاخص‌های عینی تهدیدزا و آسیب‌رسان به روابط سالم اجتماعی کاهش یافته و یا از بین بروند؛ به عبارتی میزان امنیت اجتماعی با میزان جرائم و میزان عوامل ناامنی در سطح جامعه مرتبط است. برای عملیاتی کردن امنیت اجتماعی، همانند تحقیق سال ۸۴ و با توجه به تعریف و بحث نظری تحقیق ۲۷ مورد جرم و آسیب عمومی شامل: میزان خرید و فروش مشروبات الکلی، میزان اخاذی و زورگیری و ... در نظر گرفته شده است.

احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت اجتماعی عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرامش‌بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدات) در شرایط فعلی و آتی در حوزه‌های امنیت اجتماعی.

برای عملیاتی کردن احساس امنیت اجتماعی همانند پیمایش سال ۸۴ و با توجه به بحث‌های نظری تحقیق، ۱۸ گویه شامل میزان احساس امنیت در هنگام تردد خانم‌ها در بین ساعات ۱۰ تا ۱۲ شب، میزان احساس امنیت هنگام حمل پول نقد به مقدار زیاد و ... در نظر گرفته شده است.

پیشینه تحقیق

○ مرکز افکارسنجی امین در سال ۱۳۸۳، تحقیقی تحت عنوان «بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان خرم‌آبادی» انجام داده که این تحقیق به صورت پیمایشی صورت گرفته است. جامعه آماری این نظرسنجی شامل کلیه افراد بالای ۱۵ سال ساکن شهر خرم‌آباد است. حجم نمونه بر اساس جمعیت سال ۱۳۷۵ حدود ۱۰۰ نفر و این تعداد به کمک فرمول کوکران تعیین شده است. تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در این تحقیق برای سنجش میزان امتیاز ۲۴ گویه و برای سنجش میزان احساس امنیت از ۱۳ گویه استفاده شده است. در نتایج تحقیق بیشترین میزان جرائم (ناامنی) از نظر پاسخگویان با ۹۳/۵ درصد، مربوط به خرید و فروش مواد مخدر بوده است و تصادفات و حوادث رانندگی با ۹۱/۱۵ درصد و همچنین خرید و فروش نوارها و سی‌دی‌های مبتذل با ۸۹/۲ درصد، در رتبه دوم و سوم از نظر پاسخگویان قرار گرفته است. همچنین کمترین میزان جرائم از نظر پاسخگویان با ۹/۱۰ درصد مربوط به اخاذی و زورگیری و ۲۴/۶ درصد مربوط به سرقت‌های مسلحانه بوده است.

○ «تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی»، عنوان رساله دکتری آقای بیات است که در سال ۱۳۸۷ در دانشگاه اصفهان به انجام رسیده است. این تحقیق با هدف بررسی متغیرهای مؤثر بر احساس امنیت در شهر تهران صورت پذیرفته است.

برخی یافته‌های این تحقیق به شرح زیر است:

- در این تحقیق ۲۹/۶ درصد پاسخگویان میزان بروز جرائم در محله مسکونی خود را بسیار کم، ۳۴/۸ درصد پاسخگویان میزان بروز جرائم را کم، ۱۷ درصد پاسخگویان میزان بروز جرائم را متوسط، ۴/۶ درصد پاسخگویان میزان بروز جرائم را زیاد و ۹ درصد بسیار زیاد ارزیابی کرده‌اند.

بر اساس یافته‌های این تحقیق ۱۳/۴ درصد پاسخگویان قربانی یکی از جرائم بوده و ۸۶/۱ درصد پاسخگویان تجربه قربانی شدن جرم را نداشته‌اند، همچنین در این تحقیق از بین ۱۳ جرم مطرح شده، پاسخگویان جرم سرقت اتومبیل و وسایل داخل آن را با ۱۹/۲ درصد، کلاهبرداری با ۱۴/۱ درصد و سرقت منزل و ایجاد مزاحمت برای زنان و دختران با ۱۲/۸ درصد، در صدر جرائم قلمداد کرده‌اند.

○ نیروی انتظامی در سال ۱۳۸۳ نظرسنجی با عنوان «بررسی میزان احساس امنیت شهرک‌های حاشیه شهرستان اسلامشهر» انجام داده که مهم‌ترین نتایج این تحقیق عبارت‌اند از :

- میزان ۴۸/۲ درصد پاسخگویان در محل زندگی خود، احساس ناامنی کم و بسیار کم داشته‌اند.

- میزان ۵۱/۸ درصد پاسخگویان در مورد اغفال و فریب دختران، احساس ناامنی بسیار زیاد، زیاد و تا حدودی را انتخاب کرده‌اند.

- میانگین احساس ناامنی زنان ۳۵/۷۷ درصد و میانگین ناامنی مردان ۲۹/۷ درصد بوده است؛ به عبارتی تفاوت میانگین جنسی در این تحقیق وجود دارد.

- آزمون تفاوت میانگین‌ها برای گروه‌ها با میزان تحصیلات متفاوت نشان دهنده تفاوت بین آن‌هاست؛ بیشترین میزان احساس ناامنی مربوط به افراد با تحصیلات فوق لیسانس (۳۷/۶۳) و کمترین احساس ناامنی مربوط به افراد با تحصیلات کمتر از دیپلم (۳۱/۸۳) بوده است.

○ مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران در سال ۱۳۸۱، طرحی تحت عنوان بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر کشور اجرا کرده‌است. در بخشی از این تحقیق ۵۰ درصد از آزمودنی‌ها، سپردن سرمایه به شخص دیگری جهت سرمایه‌گذاری را کاری خطرناک، ۲۹ درصد بسیار خطرناک، ۱۷ درصد کم‌خطر و ۵ درصد بی‌خطر دانسته‌اند.

افراد در پاسخ به این سؤال که خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز تا چه حد خطرناک است؟ ۴۳ درصد آن را خطرناک، ۳۱ درصد آن را بسیار خطرناک، ۲۰ درصد کم‌خطر و ۵ درصد بی‌خطر ذکر کرده‌اند. در این تحقیق مواردی همچون فرستادن فرزند به مدرسه، تردد خانم‌ها به تنهایی در شب، حمل پول نقد به مقدار زیاد، مورد سنجش قرار گرفته‌اند.

در بخش دیگری از این تحقیق مواد مخدر با ۷۸ درصد، کلاهبرداری با ۵۳ درصد، سرقت از منازل با ۵۰ درصد، آدم‌ربایی با ۴۵ درصد، قتل نفس با ۴۳ درصد، مزاحمت‌های ناموسی با ۴۱ درصد، وجود زنان و دختران خیابانی با ۳۹ درصد و تجاوز به عنف با ۳۸ درصد، به ترتیب مهم‌ترین دغدغه و نگرانی آزمودنی‌های مورد تحقیق را تشکیل می‌دهند.

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- از دیدگاه شهروندان خرم‌آبادی، میزان جرائم در شهر خرم‌آباد در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ کاهش یافته است.
- ۲- از دیدگاه شهروندان خرم‌آبادی، میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ افزایش یافته است.

روش‌شناسی تحقیق

در این تحقیق، روش تحلیل کمی به کار گرفته شده است. تحلیل در سطح توصیفی مقایسه‌ای و تحلیلی مقایسه‌ای مدنظر است و در این سطح از روش جداول و نمودارهای فراوانی و شاخص درصد میانگین‌ها برای برآورد درصدها استفاده شده است. برای گردآوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شده است.

یک نکته اساسی در تحقیق، مشخص کردن واحد تحلیل است. واحد تحلیل واحدی است که اطلاعات از آن گردآوری و خصوصیات آن توضیح داده می‌شود (دواس، ۱۳۸۶: ۴۶). از آنجا که واحد تحلیل بر اساس ماهیت مسئله این پژوهش، فرد است؛ واحدهای مشاهده، هر یک از افراد خانوارهای معمولی ساکن در شهر خرم‌آباد است که سن آن‌ها بالاتر از ۱۵ سال می‌باشد. جمعیت آماری این تحقیق، مجموعه افراد بالای ۱۵ ساله خانوارهای معمولی ساکن شهر خرم‌آباد است. دلیل انتخاب این محدوده

سنی این است که در تحقیق سال ۸۴ همین محدوده سنی مدنظر بوده و در تحقیق فعلی به جهت مقایسه‌ای بودن و اعتماد به نتایج تحقیق، همان محدوده سنی معیار قرار گرفته است. با در نظر داشتن این موضوع که این تحقیق به صورت مقایسه‌ای صورت می‌پذیرد و حجم نمونه در تحقیق مربوط به سال ۸۴ در شهر خرم‌آباد، بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ و بر اساس فرمول کوکران ۱۵۲ نفر در نظر گرفته شده است؛ بنابراین در این تحقیق جمعیت بالای ۱۵ سال شهر خرم‌آباد و سرشماری سال ۱۳۹۰ معیار عمل بوده است که در نهایت بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۳ نفر تعیین شد. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. در این روش ابتدا سه منطقه مربوط به شهر خرم‌آباد انتخاب و سپس در مرحله بعد در هر منطقه، محله‌های مختلف مشخص شده و سپس بر اساس نقشه‌های آماری چند محله انتخاب شده و در نهایت از بین بلوک‌های هر محله، چند بلوک انتخاب شد. در هر یک از بلوک‌ها، بعد از مشخص کردن خیابان‌ها و کوچه‌های اصلی و فرعی؛ جهت دست یافتن به نمونه‌های معرف، نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها با مراجعه به درب منازل از تاریخ ۹۳/۶/۱ تا تاریخ ۹۳/۷/۱۰ انجام شد. پس از پایان کار میدانی پژوهش و جمع‌آوری اطلاعات، کلیه پرسشنامه‌ها مورد بازبینی قرار گرفته و سپس برای پرسش‌نامه‌های مورد نظر، دفترچه کد رایانه‌ای ساخته شده و بر اساس آن، پاسخ‌گویه‌ها پس از کدگذاری استخراج شده‌است و پس از استخراج داده‌ها و انتقال آن‌ها به رایانه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS پردازش و تحلیل آماری داده‌ها صورت گرفت.

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های توصیفی

نتایج و یافته‌های تحقیق سال ۸۴ و ۹۳ به صورت مقایسه‌ای در سطح متغیرهای زمینه‌ای در زیر ارائه شده است:

توزیع مقایسه‌ای متغیر جنس: توزیع فراوانی جنس در تحقیق مربوط به سال ۱۳۸۴ و ۱۳۹۳ تقریباً یکسان بوده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب جنس

جنس	سال ۸۴		سال ۹۳	
	درصد معتبر	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی
مرد	۶۲/۵	۲۳۹	۶۲/۴	
زن	۳۷/۵	۱۴۴	۳۷/۶	
جمع کل	۱۰۰	۳۸۳	۱۰۰	

توزیع مقایسه‌ای متغیر سن: توزیع فراوانی سن در تحقیق مربوط به سال ۱۳۸۴ و ۱۳۹۳ تقریباً یکسان بوده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن

پاسخ نداده	سال ۹۳		سال ۸۴		سن
	درصد	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی	
سال ۹۳		۳۱,۳	۱۱۹	۳۰,۹	۱۵-۲۴
درصد	فراوانی	۴۱,۳	۱۵۸	۴۱,۴	۲۵-۳۴
۱	۴	۱۷,۵	۶۷	۱۷,۰۸	۳۵-۴۴
		۶,۳	۲۴	۶,۶	۴۵-۵۴
		۲,۶	۱۰	۲,۶	۵۵-۶۴
		۰,۳	۱	۰,۷	۶۵ به بالا
۱	۴	۹۹	۳۷۹	۱۰۰	جمع

توزیع مقایسه‌ای متغیر تحصیلات: در تحقیق سال ۸۴ از مجموع پاسخگویان ۱/۳ درصد بی‌سواد، ۲۱/۹ درصد زیر دیپلم، ۳۳/۸ درصد دیپلم، ۲۱/۹ درصد فوق دیپلم، ۱۹/۹ درصد لیسانس و ۱/۳ درصد فوق لیسانس بوده‌اند و در تحقیق مربوط به سال ۹۳ از مجموع پاسخگویان ۵/۳ درصد بی‌سواد و ۲/۹ درصد ابتدایی بوده‌اند. سایر موارد در جدول زیر ذکر شده است:

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تحصیلات

پاسخ نداده	سال ۹۳			سال ۸۴		تحصیلات
	درصد	درصد معتبر	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی	
سال ۹۳		۱	۱,۱	۴	۱,۳	بی‌سواد
درصد	فراوانی	۱۳,۳	۱۳,۶	۵۱	۲۱,۹	زیر دیپلم
۲,۶	۱۰	۲,۰,۶	۲۱,۲	۷۹	۳۳,۸	دیپلم
		۲۶,۴	۲۷,۱	۱۰,۱	۲۱,۹	فوق دیپلم
		۲۷,۹	۲۸,۷	۱۰,۷	۱۹,۹	لیسانس
		۶,۸	۷	۲۶	۱,۳	فوق لیسانس
۲,۶	۱۰	۱,۳	۱,۳	۵	-	دکتری
۲,۶	۱۰	۹۷,۴	۱۰۰	۳۷۳	۱۰۰	جمع کل

توزیع مقایسه‌ای متغیر شغل: در تحقیق سال ۸۴ از مجموع پاسخگویان ۲۶/۳ درصد شاغل در بخش دولتی، ۱۵/۱ درصد دارای شغل آزاد، ۱۴/۵ درصد بیکار، ۱۳/۸ درصد خانه‌دار، ۱۱/۲ درصد شاغل در بخش خصوصی، ۹/۲ درصد محصل، ۷/۹ درصد دانشجو و ۲ درصد بازنشسته بوده‌اند و در تحقیق سال ۹۳ از مجموع پاسخگویان ۱۳/۵ درصد بیکار و سایر درصدها به شرح جدول زیر است:

جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب شغل

پاسخ نداده	سال ۹۳			سال ۸۴		تحصیلات
	درصد	درصد معتبر	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی	
سال ۹۳	۱۳۰۱	۱۳۰۵	۵۰	۱۴۰۵		بیکار
درصد	فراوانی	۳۰۱	۳۰۲	۱۲	۲	بازنشسته
۳۰۵	۱۴	۲۳۰۸	۲۴۰۵	۹۱	۷۰۹	دانشجو
		۶۰۵	۶۰۷	۲۵	۹۰۲	محصل
		۱۰۰۲	۱۰۰۵	۳۹	۱۳۰۸	خانه‌دار
		۱۹۰۴	۱۹۰۷	۷۳	۱۵۰۱	آزاد
		۱۱۰۹	۱۲۰۱	۴۵	۱۱۰۲	شاغل در بخش خصوصی
		۸۰۹	۹۰۲	۳۴	۲۶۰۳	شاغل در بخش دولتی
۳۰۵	۱۴	۹۶۰۵	۱۰۰	۳۶۹	۱۰۰	جمع کل

توزیع مقایسه‌ای متغیر تأهل: در تحقیق سال ۸۴ از مجموع پاسخگویان ۵۴/۶ درصد متأهل و ۴۴/۷ درصد نیز مجرد و ۰/۷ درصد سایر موارد را ذکر کرده‌اند و در تحقیق سال ۹۳ از مجموع پاسخگویان ۳۹ درصد متأهل و ۵۷/۸ درصد مجرد بوده‌اند، همچنین ۳/۳ نیز سایر موارد را ذکر کرده‌اند.

جدول ۵: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تأهل

پاسخ نداده	سال ۹۳			سال ۸۴		تأهل
	درصد	درصد معتبر	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی	
سال ۹۳	۳۸۰۱	۳۹	۱۴۶	۵۴۰۶		متأهل
درصد	فراوانی	۵۶۰۴	۵۷۰۸	۲۱۶	۴۴۰۷	مجرد
۲۰۳	۹	۳۰۱	۳۰۳	۱۲	۰۰۷	سایر
۲۰۳	۹	۹۷۰۷	۱۰۰	۳۷۴	۱۰۰	جمع

ب) یافته‌های استنباطی

در این تحقیق به منظور اندازه‌گیری و مقایسه میزان کاهش جرائم در دو دوره زمانی، درصد گزینه‌های اصلاً، کم و بسیار کم با هم تجمیع و گزینه‌های تا حدودی به دلیل اینکه درصد آن‌ها در اغلب گویه‌های مربوط به تحقیق سال ۸۴ و ۹۳ به هم نزدیک بوده‌اند؛ در دو دوره تحقیق محسوب نشده‌اند. همچنین برای اندازه‌گیری میزان احساس امنیت شهروندان در دو دوره زمانی، درصد گزینه‌های اصلاً، کم و بسیار کم با هم تجمیع و گزینه‌های تا حدودی به همان دلیل پیش‌گفته محسوب نشده‌اند.

یافته‌های استنباطی میزان بروز جرائم: نتایج مقایسه دو تحقیق سال ۸۴ و ۹۳ نشان می‌دهد که از دیدگاه پاسخگویان میزان جرائم در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ کاهش یافته است. از ۲۷ جرم مورد سنجش، در ۲۵ مورد شهروندان کاهش جرم اعلام داشته‌اند. بیشترین درصد کاهش جرائم به ترتیب مربوط به جرائم وجود دختران فراری (۵۵.۵)، وجود زنان خیابانی (۵۴ درصد)، تجاوز جنسی به کودکان (۵۲ درصد) است. در دو مورد از جرائم؛ یعنی سرقت از منازل (۱۲.۴ درصد) و تصادفات و حوادث رانندگی (۱۰.۳ درصد) افزایش جرائم اعلام شده است. میزان سایر جرائم در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۶: نتایج تحلیلی مقایسه‌ای متغیر میزان بروز جرائم در سال ۸۴ و ۹۳

ردیف	جرائم	سال ۸۴	سال ۹۳	میزان تفاوت
		درصد کاهش جرائم	درصد کاهش جرائم	کاهش جرائم
۱	وجود زنان خیابانی	۱۲.۶	۶۶.۶	+۵۴
۲	انتقال بیماری ایدز	۲۰.۴	۶۶.۳	+۴۵.۹
۳	تجاوز جنسی به زنان	۱۵.۸	۶۰.۳	+۴۴.۵
۴	تجاوز جنسی به کودکان	۲۷	۷۹	+۵۲
۵	وجود دختران فراری	۱۵.۲	۷۰.۷	+۵۵.۵
۶	کف‌زنی	۳۳.۵	۵۹	+۲۵.۵
۷	قرص‌های روان‌گردان	۹.۹	۵۶.۷	+۴۶.۸
۸	قتل	۱۷.۷	۵۲.۵	+۳۴.۸
۹	آدم‌ربایی	۳۵.۵	۸۱.۴	+۴۵.۹
۱۰	ایجاد مزاحمت برای دختران و ...	۱۰.۵	۳۶.۶	+۲۶.۱
۱۱	حضور علنی معتادان	۵.۳	۳۰.۳	+۲۵
۱۲	اخاذی و زورگیری	۲۵.۷	۶۴.۷	+۳۹

ادامه جدول ۶: نتایج تحلیلی مقایسه‌ای متغیر میزان بروز جرائم در سال ۸۴ و ۹۳

۱۳	خرید و فروش مواد مخدر	۱.۳	۲۳.۷	+۲۲.۴
۱۴	خرید و فروش مشروبات الکلی	15.8	۴۰.۲	+۲۴.۴
۱۵	قاچاق دارو	۲۱	۵۷.۲	+۳۶.۲
۱۶	سرقت‌های مسلحانه	۳۴.۲	۶۹.۱	+۳۴.۹
۱۷	بدحجابی	۱۱.۹	۳۲.۴	+۲۰.۵
۱۸	اختلاس و رشوه	۱۷.۹	۳۰.۶	+۱۲.۷
۱۹	خرید و فروش عکس‌های مبتذل و...	۱۱.۹	۳۲.۳	+۲۰.۴
۲۰	نزول و رباخواری	۲۲.۴	۳۳.۶	+۱۱.۲
۲۱	کیف‌قاپی	۳۲.۸	۵۵.۱	+۲۲.۳
۲۲	خیانت در امانت	۳۵.۵	۵۲.۹	+۱۷.۴
۲۳	قاچاق کالا	۲۴.۲	۴۹.۳	+۲۵.۱
۲۴	چک بلامحل و برگشتی	۲۳.۶	۳۳.۱	+۹.۴
۲۵	سرقت اتومبیل	۲۹	۳۹.۹	+۱۰.۹
۲۶	سرقت از منازل	۳۸.۸	۲۶.۴	-۱۲
۲۷	تصادفات و حوادث رانندگی	۱۳.۲	۲۳.۵	-۱۰.۳

یافته‌های استنباطی میزان احساس امنیت: نتایج مقایسه دو تحقیق سال ۸۴ و ۹۳ نشان می‌دهد که احساس امنیت شهروندان در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ افزایش یافته است؛ به عبارتی درصد احساس ناامنی در ۱۶ گویه از ۱۸ گویه در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ کاهش یافته است. بیشترین درصد افزایش احساس امنیت به ترتیب مربوط به مواردی از جمله خرید مسکن، ماشین و... از طریق آگهی روزنامه (۳۳ درصد)، شرکت در میهمانی‌ها و پارتی‌های دوستانه (۳۰.۸ درصد)، تردد خانم‌ها در بین ساعات ۱۰ تا ۱۲ شب (۲۹.۶ درصد) و حمل پول نقد به مقدار زیاد (۲۹.۴ درصد) بوده است. ضمناً میزان درصد احساس امنیت در دو مورد مربوط به رانندگی در خیابان‌ها و بزرگراه‌ها و اشتغال زنان و دختران به ترتیب ۹.۵ و ۲.۷ درصد کاهش یافته است.

جدول ۷: نتایج تحلیلی مقایسه‌ای متغیر احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی در تحقیق سال ۸۴ و ۹۳

ردیف	عامل احساس ناامنی	سال ۸۴	سال ۹۳	میزان تفاوت
۱	پذیرفتن خوراکی یا هدیه از افراد ناشناس و غریبه	۱۷۰۲	۴۶۰۲	+۲۹
۲	خرید مسکن، ماشین و... از طریق آگهی روزنامه	۱۸۰۵	۵۱۰۵	+۳۳
۳	خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز	۷۰۹	۲۷۰۷	+۲۰
۴	شرکت در میهمانی‌ها و پارتی‌های دوستانه	۱۶	۴۶۰۸	+۳۰۰۸
۵	تردد خانم‌ها در بین ساعات ۱۰ تا ۱۲ شب	۱۶۰۴	۴۶	+۲۹۰۶
۶	حمل پول نقد به مقدار زیاد	۱۱۰۱	۴۰۰۵	+۲۹۰۴
۷	آراستن کودکان به زیورآلات در بیرون از منزل	۹۰۲	۳۲۰۷	+۲۳۰۵
۸	دوستی با افراد غریبه	۱۹۰۱	۳۷۰۴	+۱۸۰۳
۹	سپردن سرمایه به فرد دیگری جهت سرمایه‌گذاری	۱۸۰۴	۳۸۰۱	+۱۹۰۷
۱۰	فرستادن کودکان به مدرسه در مسیر طولانی	۱۰۰۶	۲۹۰۷	+۱۹۰۱
۱۱	پارک اتومبیل برای زمان طولانی در خیابان	۱۱۰۲	۲۵	+۱۳۰۸
۱۲	به همراه داشتن کیف پول همراه با سایر لوازم قیمتی	۱۳۰۲	۳۳۰۷	+۲۰۰۵
۱۳	کمک به سرنشینان اتومبیلی که در خیابان خراب شده است	۲۷۰۲	۴۱	+۱۳۰۸
۱۴	عدم رعایت پوشش اسلامی و آرایش دختران	۲۱۰۳	۲۵۰۹	+۴۰۶
۱۵	تردد با ماشین‌های مسافرکش شخصی	۱۸۰۶	۳۱	+۱۲۰۴
۱۶	رفتن یا نشستن در پارک‌ها	۳۷۰۱	۴۵۰۷	+۸۰۶
۱۷	اشتغال زنان و دختران	۵۱۰۷	۴۹	-۲۰۷
۱۸	رانندگی در خیابان‌ها و بزرگراه‌ها	۵۷	۴۷۰۵	-۹۰۵

نتیجه‌گیری

شواهد تجربی، توصیفی و تحلیلی مقایسه‌ای بین دو تحقیق دلالت بر وقوع تغییرات عمده در مسئله تحقیق به صورت طولی دارد. از ۲۷ جرم مورد سنجش، در ۲۵ مورد شهروندان کاهش جرائم در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ را اعلام و از ۱۸ گویه مربوط به احساس امنیت، در ۱۶ گویه افزایش احساس امنیت اجتماعی را اعلام داشته‌اند. با توجه به نتایج تحقیق، در مجموع می‌توان نتایج تحقیق را این‌گونه بیان کرد که هر دو فرضیه مدنظر محقق، مورد تأیید قرار گرفته است؛ یعنی میزان جرائم در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ از دیدگاه شهروندان خرم‌آبادی کاهش یافته و همچنین میزان احساس امنیت اجتماعی آن‌ها در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ نیز افزایش یافته است.

با توجه به اینکه تحقیق فعلی به صورت طولی و مقایسه‌ای و با روش و گویه‌های مشابه، توزیع فراوانی جنس و سن یکسان انجام گرفته است؛ اما نتایج آن‌ها کاملاً متفاوت است. کاهش جرائم و افزایش احساس امنیت شهروندان، مهم‌ترین یافته تحقیق فعلی است که با نتایج تحقیق مشابه قبلی در سال ۸۴ که مبتنی بر افزایش جرائم و کاهش احساس امنیت آن‌ها است؛ در تقابل می‌باشد که خود می‌تواند به عنوان یک مسئله به صورت علمی مورد پژوهش قرار گیرد.

پیشنهادها

با توجه به نتایج حاصله این تحقیق، به منظور بهبود وضعیت و افزایش میزان احساس امنیت شهروندان موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میزان امنیت (کاهش جرائم) و میزان احساس امنیت در بین شهروندان خرم‌آبادی به میزان چشمگیری در سال ۹۳، نسبت به سال ۸۴ افزایش یافته است. انجام تحقیقی مشابه این تحقیق، با شرایط بهتر و مناسب‌تر در سطح سایر مراکز استان‌ها با هدف بررسی تغییرات امنیت و احساس امنیت در این مراکز توسط مراجع تأمین امنیت به خصوص سازمان پلیس پیشنهاد می‌شود.

۲. با توجه به افزایش میزان امنیت و احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی در فاصله دو دوره زمانی، ضرورت دارد تا متولیان تأمین امنیت، علل و عوامل این افزایش را شناسایی و سپس ابعاد و دامنه آن‌ها را گسترش و تقویت کنند تا ضمن کاهش جرائم، احساس

امنیت اجتماعی شهروندان افزایش یابد.

۳. نتایج تحلیلی - مقایسه‌ای این تحقیق، نشان می‌دهد که از دیدگاه پاسخگویان میزان تصادفات و حوادث رانندگی و سرقت از منازل در سال ۹۳ نسبت به سال ۸۴ افزایش یافته است و از دیدگاه شهروندان بروز این قبیل جرائم، همچنان بیشتر از سایر جرائم می‌باشد. لذا افزایش فعالیت واحدهای پلیس راهنمایی و رانندگی و سایر سازمان‌های مرتبط با موضوع و همچنین ارائه آموزش‌های همگانی به شهروندان لازم و ضروری است.

۴. نتایج تحلیلی - مقایسه‌ای این تحقیق، نشان می‌دهد که با توجه به دیدگاه پاسخگویان در رابطه با میزان احساس امنیت شهروندان در دو مورد مربوط به رانندگی در خیابان‌ها و بزرگراه‌ها و اشتغال زنان و دختران؛ لذا پیشنهاد می‌شود؛ دلایل این احساس ناامنی در مرحله اول شناسایی و سپس اقدام در جهت رفع آن‌ها صورت گیرد.

۵. گرچه پژوهش‌های تبیینی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند؛ اما باید توجه داشت که پیش از هر تبیینی، محقق به داده‌های توصیفی نیازمند است. پژوهش توصیفی حاضر، از این حیث حائز اهمیت است و پیشنهاد می‌شود سایر پژوهشگران ضمن نقد آن، در قالب یک کار علمی به صورت تبیینی از آن استفاده تا علل و عوامل تغییرات حاصله مشخص شود.

منابع

- افتخاری و جمعی از نویسندگان (۱۳۸۴). **کنکاشی بر جنبه‌های مختلف امنیت عمومی و پلیس**، ناشر دانشگاه علوم انتظامی، چاپ اول.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۰). **ساخت اجتماعی امنیت، فصلنامه دانش انتظامی**، شماره ۱۱.
- افتخاری، اصغر (۱۳۹۲). **امنیت اجتماعی شده**، نشر پژوهشگاه علوم انسانی و علوم فرهنگی، چاپ اول.
- افتخاری، اصغر؛ مرادیان، محسن و علی اعظم کریمایی (۱۳۸۹). **الگوی راهبردی تأمین امنیت اجتماعی در نیروی انتظامی، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک**، شماره ۳۹.
- الیاسی، محمدحسین (۱۳۸۷). **طرح ارتقای امنیت اجتماعی شهروندان**، ناشر: فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، چاپ اول.

- بوزان، باری (۱۳۷۸). مردم؛ دولت‌ها و هراس، ترجمه اصغر افتخاری، ناشر پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸). احساس امنیت اجتماعی، نشر امیرکبیر، چاپ اول.
- چلبی، مسعود (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی نظم؛ تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی.
- حسنوند، اسماعیل (۱۳۹۰). فراتحلیل مطالعات مربوط به احساس امنیت اجتماعی، پایان‌نامه ارشد، دانشگاه تهران.
- حسینی، سید حسین (۱۳۸۶). احساس امنیت و مدیریت آن در جامعه، فصلنامه امنیت، سال ششم، شماره یک.
- خادمی، علی (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، مطالعه تجربی جوانان شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
- روشه، گی (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی تالکوت پارسونز، ترجمه عبدالحسین نیک، ناشر تبیان.
- ساعی، علی (۱۳۸۷). روش تحقیق در علوم اجتماعی، انتشارات سمت، چاپ دوم.
- کریمایی، علی اعظم و محسن مرادیان (۱۳۸۹). نقش نیروی انتظامی در تأمین امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی، شماره ۴۷.
- کوئن، بروس (۱۳۷۰). درآمدی بر جامعه‌شناسی، ترجمه محسن ثلاثی، ناشر: فرهنگ معاصر.
- کرامتی، مهدی (۱۳۸۴). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان خرم‌آبادی، طرح.
- کریمایی، علی اعظم (۱۳۸۴). تأملی در شناخت امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی، شماره ۲۷.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). پیامدهای مدرنیته، ترجمه محسن ثلاثی، نشر مرکز.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸). تجدد و تشخص، ترجمه ناصر موفقیان، ناشر: نشر نی.

- نوروزی، فیض‌الله؛ سارا فولادی سپهر (۱۳۸۸)، بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۳.
- نوید نیا، منیژه (۱۳۸۸). امنیت اجتماعی، نشر پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۱.

